

Bohoslužby v Zábřeze 4.listopadu 2018

Mk 12,28-34

Milé sestry, milí bratři, kdysi jsem četl článek o jedné srážce vlaků pod pražským Vyšehradem. Příčina se zdála být na první pohled jasná – někdo špatně postavil výhybku a vlaky se ocitly na jedné koleji proti sobě. Docela mne překvapilo, když jsem se na konci dočetl, že viníkem jakási vyšetřovací komise prohlásila strojvedoucího. I on se totiž dopustil chyby, když včas nezastavil před určeným kolíkem. Jak tedy vidno, nehoda byla výsledkem série několika pochybení. Za takové situace se vždycky nabízí otázka, které z nich bylo skutečně tím rozhodujícím. Hledá se podstata, která svým způsobem relativizuje všechna ostatní selhání. Asi takové hledání nebývá jednoduché, ale člověk je k němu hnán touhou ukázat spíše na něco konkrétního, než na trochu nejednoznačný soubor událostí či osobních selhání. Ono se to lépe pamatuje, lépe pak i předává.

Je zřejmé, že o podobné zjednodušení se snažíme skoro pořád. Nemusí jít o hledání hlavní příčiny nějakého neštěstí. Podobné schéma funguje i ve chvílích, kdy přemýšlíme nad svým životem, nad jeho pravidly, zákonitostmi. Co je v mém životě nejdůležitější? Na čem stojí, co je ten opravdu podstatný kámen, bez kterého by se to ostatní nějak hroutilo?

Už od putování Božího lidu z Egypta do zaslíbené země se základem života stal soubor různých pravidel s názvem Mojžíšův zákon. Další generace se pak tu více, tu méně úspěšně snažily tento zákon zachovávat, přitom ale také hledaly jeho jádro, nějaké střed, kolem kterého by se vše ostatní mohlo točit. A tak se asi dalo očekávat, že s podobnou problematikou se jednoho dne setká i sám Ježíš. Když tedy odolává různým pokusům zákoníků, farizeů, saduceů či herodiánů a prokazuje ve sporech s nimi velikou moudrost, přichází jeden z učitelů Zákona Mojžíšova a ptá se po největším přikázání.

Nad příchodem tohoto učitele bychom mohli zajásat. Konečně se totiž děje něco konstruktivního. Před ním vždy přišel někdo, kdo se snažil Ježíše nachytat, snažil se ho dostat

do nějaké pasti. Zde ale najednou čteme, že onen zákoník se ptá ve chvíli, kdy vidí, že Ježíš dobře odpověděl všem těm protivníkům. Oceňuje tedy jeho moudrost a zdá se tedy, že otázka po největším přikázání není snahou si Ježíše nějak zaškatulkovat, ale opravdu se od něj nechat poučit. Na sporech, které Ježíš vedl s různými skupinami v minulosti se svým způsobem ukazuje, co považovaly ony skupinky diskutujících za podstatné, důležité. Hodně třenic vyvolávala otázka dodržování soboty, vztah k římským okupantům nebo také vzkříšení a tím rozsahu autority Písma – saduceové totiž vzkříšení odmítali s tím, že Mojžíš o něm nikde doslovně nepíše a jedná se tak spíš o pozdější konstrukt tradice. Na pozadí těchto různých názorů by se tedy dalo usuzovat, že nejdůležitějším ze všeho může být zachování soboty, nebo případně zachování odstupu od pohanů, případně zachování doslovného znění prvních pěti knih Mojžíšových.

Nabízí se otázka, jak by to vlastně dopadlo nad takovou otázkou dnes? Co je to nejdůležitější na křesťanské víře? Co je tím bytostně křesťanským? Ti pohotovější by asi začali citovat právě v tomto textu zmíněné dvojí přikázání lásky. Ať se na Bibli, její různé výklady a pochopení díváme jakkoliv, tak je zřejmé, že láska k Bohu a bližnímu se tím vším táhne jako dvě nitky kolejí, po kterých ubíhá naše cesta života. Z tohoto pohledu je to shrnutí Zákona a vlastně celé té věrouky opravdu úžasné. Má však také svá úskalí, na to je třeba pamatovat. Láska je podstatný kámen, na kterém stojí celý zákon a proroci, tak se na tom shodnou Ježíš s tím zákoníkem. Ovšem rozhovor tím nekončí. Ještě v něm zazní jakási rekapitulace toho zákoníka, že právě toto dvojí přikázání lásky je víc než přinášet Bohu oběti a dary. A Ježíš to uzavře konstatováním, že ten člověk není daleko od Božího království. Už jsem naznačil v tom úvodním příběhu, že hledání toho nejpodstatnějšího může také vést k dost strohému zjednodušení celé problematiky, odpoutání pozornosti od jiných důrazů a také důležitých věcí. A právě u následování Ježíšova se to může projevit v rozmělnění jeho zvěsti. Nesmíme tedy zapomenout, že hlavní kámen není kámen jediný. V závěru textu tedy zazní důležitá poznámka o souvislostech, k čemu toto shrnutí Zákona a proroků člověka vlastně vede.

Nalezení podstaty Zákona či později následování nás může přivést k myšlence, že se to celé krásně zjednoduší. Máme dnes dobu, která je rychlá, potřebuje co nejjasnější a nejjednodušší formulace a závěry. Není moc času se zabývat detaily, celou šíří problematiky. Takže takové stlačení naší víry do dvou jednoduchých vět může v tomto trendu doby docela dobře zapadnout jako vstřícný krok. Jenže on je docela podstatný rozdíl mezi hledáním podstaty a zjednodušením. Samozřejmě to spolu nějak souvisí, to ano, ale spíš jde o motivaci a následnou aplikaci. Když v rozhovoru Ježíše a zákoníka zazní ta slova o přinášení obětí a darů, je zřejmé, že nalezení smyslu Zákona ve dvojím přikázání lásky neodsouvá obětní praxi bokem, ale naopak snaží se ukázat její smysl, snaží se vést Hospodinův lid od povrchnosti víry k její hloubce. A to je něco jiného než snaha o zjednodušení života, protože na jeho složitost člověk nemá čas. Přikázání lásky tak přináší nikoliv ořezání víry na dvě podstatná pravidla, ale jasný orientační bod, ve kterém může člověk nejen porozumět tomu, co koná, ale uvědomit si, proč to koná, co jej motivuje a posouvá dál na jeho cestě. Přikázání lásky tak stojí proti formalismu a povrchnosti víry a následování. Když si člověk tato slova opakuje, má je na mysli, nemůže se

mu stát, že třeba chodí do kostela, ale Bůh je pro něj jen prázdným pojmem. A nebo koná sice své povinnosti, ale zároveň dává najevo svůj odstup od druhých, jsou mu lhostejní. Je tedy důležité vědět, že následování Ježíše není postavené na dodržování určité formy, ale na naplňování její podstaty. To znamená, že se nemůžeme spokojit s tím, že si odbudeme pár svých povinností, že možná trochu zjednodušíme jejich seznam a pak budeme sami svoji. Příkázání lásky ukazuje, že život před Boží tváří člověka svým způsobem svazuje. Jde přeci na prvním místě o lásku a láska nepřemýšlí o své vlastní svobodě, ale o životech těch druhých, o jejich svobodě. Milovat znamená být do určité míry spoután. Co je ale úžasné na tomto poutu, nepřináší člověku touhu po jeho přetržení, nepřináší touhu po osvobození, ale naopak, člověk v něm cítí nesmírnou radost a naplnění svého života. Být spoután láskou je mnohem úžasnější, než být svobodnými bez zkušenosti toho, že umíme skutečně milovat.

Podstatou zákona je tedy láska, na druhou stranu je potřeba zdůraznit, že tato láska není samoučelná, není jediným kamenem stavby života. Stejně jako je problém zapomenout na to, že láska je naplněním zákona, je problémem zapomenout, že láska se pohybuje v prostoru tohoto zákona. Podstata sama o sobě nic neznamena, když vypadne ze svého kontextu. Ve jménu lásky k bližnímu tak nezapomínejme na to, že ji předchází láska k Bohu. A láska k Bohu stojí na respektu k jeho zákonu. Ježíš přišel Zákon naplnit, nikoliv ho zrušit. Příkázání lásky tedy Zákon ani neruší, ani nenahrazuje, ale ukazuje cestu k jeho naplnění. Tento princip by měl platit i v dalších oblastech, kde hledáme nějaký základ, hledáme podstatu. Její nalezení nemá být odrazovým můstkem ke stavbě vlastní konstrukce, ale k pochopení a porozumění tomu, na čem stojíme a čeho podstatu hledáme. Slova zákona promlouvají do lidského života a je právě při promýšlení různých etických témat bychom měli pamatovat, že podstatou zákona je láska k Bohu a bližnímu. Není tedy na místě strohý formalismus, lpění na dodržování překonaných forem. Na druhou stranu je potřeba se zamyslet, nikoliv nad tím, jak jinak, ale jak lépe zákon naplnit.

Láska je podstata Zákona a někdy docela nebezpečný nástroj v lidských rukou. To zejména ve chvíli, kdy se stane mocným čarovným proutkem, kterým se snažíme nikoliv dát svému jednání smysl, ale omluvit jeho nedůslednost, různé chyby, kdy chceme prosadit svou pravdu, kdy potřebujeme prolomit hranice toho, co ještě dvě generace zpátky považovaly za etické a morální. Bylo by tedy nedorozuměním, pochopit Ježíšova slova jako výzvu k předdefinování a přeorání všeho, na čem svět stojí, co drží pohromadě společnost. Stejně jako celé Ježíšovo učení, i tato slova mají na prvním místě pomoci najít oporu pro své jednání v Boží lásce, která překonává náš hřích odpuštěním, nikoliv jeho relativizací, ukazuje cestu k ospravedlnění skrze pokání a oběť nikoliv skrze snížení Božích nároků na člověka. Právě to se také v Ježíšově příběhu zanedlouho ukáže. Láska je podstatou a naplněním Zákona. Je to láska k Bohu a nám lidem, která nedovolí Ježíšovi covnout před utrpením kříže, před bolestí smrti, abychom se tak spolu s ním směli o něco později radovat z naděje vzkříšení u prázdného hrobu.

neděle 4.listopadu 2018

Napsal uživatel Vlastislav Stejskal
Středa, 13 Březen 2019 19:52 -

Pane Ježíši, naplňuješ nás svou láskou, abychom nebyli lhostejní ke tvému dílu, naplňuješ nás láskou, abychom nebyli prázdní při jeho konání. Prosíme, svou láskou nás svazuj k sobě i našim bližním.

Amen.

p { margin-bottom: 0.25cm; line-height: 120%; }